

fólk í báðar ættir. Skúli var eisini hildin í hesum húsi, sum Lovisa des meistarliga sigur frá á síðu 211.

Tá ið nortíð verður við hetta hús, gert tú beinanvegin í góður við hesa lón. Húsin hava verið sum í ævintýrunum. Ikki vuku pannukúkur á tekjunum, men hjálpirotur. Røskiskapur hevur verið í ættini, so tað battar, men harmiligt er, at hesi hús hoknaðu og onnur við á Hellunum. Sögan er eitt, men er ikki stein oman á annan, er sögan einans til sjáls í orðum. Soleiðis hevur tað verið nógvastaðni kring oyggjarnar, at gomul hús eru avdankað, og tað er stórt spell. Eini hús hava sál. Eins og ein bygd er ein sál. Hús, fólk, fæ og fenaður hoyra saman. Men tað er kanska bytt at taka so til orðanna, tí fólk siga, at tað er „útviklingurin“, sum krevur, at so skal verða, at hús verða rívin niður. *Hann náði meg*, tað hava vit sæð, hvussu hús máttu lútað aðrastaðni, ja, gongdin tók heilar býlingar við sær og legði teir undir heilt. Í mongum føri var hetta óneyðugt.

Ættarsøga hjá

teimum, sum vara av

Børnini hjá Jóhannu og Jóannei vóru Jákup Martin, Oliva (Liva) og Jens Christjan. Faðir tosaði altíð um hvussu væl í tey dugdu, serliga at rokna. Jákup Martin var ein sannur roknimeistari. Tað minnst vit, frá tí tíðini hann hevði handil í Fuglafirði. Sum skrivað er í bókini, er Jens Christjan tann fyrsti, ið grivin verður í nýggja kirkjugarðin í Fuglafirði (d. 2. des. 1928) einasn 22 ára gamal. Jens Christjan skuldi niður við „Silver Lining“ hjá Jústenes Ejdesgaard úr Oyndarfirði, men gjørdist sjúk. Hann fekk meslingarnar og var komin upp aftur, men legðist aftur við

lungnabruna og doyði. Faðir fór so við istaðin. Myndir varð 28. okt 1928.

Fjórtað dagar vardi ferðin frá Fuglafirði til Keypmannahavnar. Fólk vóru blivin bangin um teir. Tá ið Silverlinning var komin um Skagen leiðina, preiði Jústenes ein útróðrarbát og gav honum nokur oyru í fíkkuna, skrivaði nokur orð niður, og bað hann senda hetta fjárrit til Føroya. Tað kom væl fram. Silver Lining skuldi skifta motor í Svøríki. Faðir minstraði av í Keypmannahavn og fór út at sígla. Hann endaði í Suður Íshavinum við einum norskum hvalakókara. Meðan hann er burturstaddur doyggja tvey systkin hansara av meslingum eftir einari nátt (Jógvan - 22 ár og Frida 19 ár d. 30.1.29) tey liggja grivin sum nr. trý og fyra í nýggja kirkjugarðinum. Eg skal ikki fara út í æsir við hesum. Lat hetta liggja. Hetta rann mæri hugan, tá ið Helena skrivar um húsin hjá Jóannei.

Bókin er ein hent ættarsøga hjá teimum, sum vara av. Sögan er um fólk, trúðarlív, seyð og neyt, bø (jörð), haga og sjógv. Tú kanst altíð taka hana í hondina og fara undir at lesa brottar úr henni. Hetta er gott. Tú kundi hugsað tær ein navnalisti var í bókini, um so var at leita varð eftir onkrum navni. Ikki fæst alt í fyrstu sýft. Framman til er jú eitt yvirliit yvir innihaldið í bókini, so hetta er greitt. Tað kanst tú halda teg til, um røð varð aftur aftur í bókini, og taka upp aftur, tað sum hevur tín áhuga.

Góður lesnaður - hjá teim ráðandi og leikum við

Tað, sum hevur tann stórsta áhuga, er sögan um eina heila bygd fram til dagin í dag. Hetta er ein søga um eitt lítið samfelag í útjærnum, sum hevur ment

seg, men eisini, hvussu gingið hevur niður av bakka til dagin í dag. Við hesi bók verður víst á, hvussu tað kann gangast.

Verður gongdin tann, at bygdina fara at kenna eld-slökking, verða vit tað fá-tækari. Føroya samfelag-ið er eitt bygdasamfelag, tí mugu vit fyrri ein hvønn prís varðveita henda partin av mentan okkara. Fólk áttu at sett seg niður aftur her. Við tí vegasambandi, sum er í dag, tekur tað onga tíð at ferðast frá og til Hellunum.

Hetta er góður lesnaður hjá teimum ráðandi og leikum við. Eitt gott iskoytið til lesna í skúlunum - bæði í hægri og lægri skúlum.

Myndirnar, sum eru í bókini gera bókina leskiliga. Fleiri av hesum myndum hevur Jóhannes Fjallheim tikið. Hann var myndamaður. Kona hansara var av Hellunum, dóttir Óla Kristjan og Jóhannu Sofíu. Fleiri myndir bera listaligan dóm. Hvør tann besta myndin er, skal ikki takast dagar ímillum, men nógv kann lesast úr hesum myndum. Myndin av Jóhannu Sofíu (síða 86), verðir Jóhannes Fjallheim, er ein sera sterk mynd av einari kvinnu, sum hevur livað alla ævi sína á Hellunum. Hevði Picasso málað hesa kvinnu, hevði hann uppløyst flaturnar og gjørt eina kubistiska frásøgn úr myndini, so hetta bleiv ein analitisk kubisk mynd. Men myndin skal takast, sum hon er. Kvinnan hyggur inn í seg sjálva. Hon letur seg ikki órógvast, um tað er verðurin Fjallheim, ið avmyndar hana. Nei hon hevur kent sína vitjunartíð í hesum jarðarlívi og er steinsett av lívsroyndum undir skiftandi korum á Hellunum. Satt at siga ein klassisk mynd.

Frálíkt myndatíllar

Tann næsta myndin, sum er

rættiliga hugfarslig, er av maskinbátinum gamla Karis Heimi á Sandi (í Oyndarfirði søgdu tey inni á Stórasandi). Eg hugsi fyrst um Sandin sjálvan. Móðir, sum var ættað úr Oyndarfirði, tosaði mangan um henda sand, hvussu yndisligt var her inni. Summarkvöldarnar lógu neytini ofta á Stórasandi. Sært tú ikki hesa mynd fyrri tær. Friður og sæla, fjørðurin sum ein sveiti og tað stóð við klettin júst sum á hesi mynd? Nú heldur onkur, at hetta er tann reima romantisma - ja, lat tað so vera tað, men veruleikin er jú eisini romantisma. Helena er eisini romantisk í bókini og hvi ikki tað? Er hetta ikki ein deilig mynd á blaðsíðu 244 av hellubørnum, monnum og einum installeringi í dyrdarveðri? - Á jú, á jú!

Myndatíllar er frálíkt. Fjallheim hevur verið bygdin góður og mangt kann lesast úr hesum myndum, sum er sera nógv vert.

So romantisk sum tað kann vera, so ósmæðin kann lagnan eisini verða. Hon smilist ikki til øll mannabørn, heldur ikki til tey á Hellunum. Faðir tosaði mangan um Kunoyar-Katrinu og hennara lagnu. Hon giftist við Lamba Jákupi (bróðir Lamba Símun) og eru tey satta húskið, sum setir seg niður á Hellunum. Eg skal ikki endurtaka hesa søgu, men hon er á blaðsíðu 34 til og við síða 40. Hetta er ein dýpur søga um eina lagnu so tunga, sum hjá fá-um. Ikki øll kenna til glas-tridagar í hesum jarðarlívi. Kunoyar-Katrina var ein av teimum, og tað er gott, at hetta er fest á blað.

Bókin í tøkum tíma

Tann næsta sorgarsögan er 5. húski, sum eg vil draga fram. Tað er Høgni Johansen úr Garðshorni. Hann var bróðir langommu í Tarti í móðirættina. Hann giftist

Jóhanna Sofía Andreasen, 1870-1957

við Ann-Silju, dóttir Jákup í Innistovu úr Fuglafirði. Tað logaðaði væl upp við tey bæði. Hon arvaði jörðina í Skarðhaga og hann arvaði jörðina úr Garðshorni, sum tey áttu úti á Hellum. Hetta var eitt væla hús. Tey skóru upp í 40 seyðir og høvdu fyra kýr, sigur Helena.

Skrivað stendur (blaðsíða 34): Tvey tey fyrstu børnini mistu Høgni og Ann-Silja, og bert 32 ára gomul hann. Eftir situr Høgni við tveimum smábørnum.

Niðurstetufólkini hava stríðst. Vit kundu fari í hesa søgu og tikið onnur dømi um, hvussu hørd lagnan kann verða. Lat hetta liggja. Lesið hesa bók, so faa tit eina fatan av hvussu tungt og torført, tað hevur verið, at komið undan, men eisini fróðligar frásagnir um dyrd-

arløtur heima við hús, á markini, í torvi, sunnudags-túrar, á útróðruð, við lend-ingina, í forrættningini, í bønhusinum o. s. fr.

Helena hevur í tøkum tíma fingið hesa søgu á prent. Tey, sum nú liva eftir á Hellunum og minnst, eru so fá, at spell hevði verið, at henda bók ikki kom út á hesum fagnadardegi. Lovisa, lærarinnan hevur verið ein hollur stuðul hjá Helenu, tá ið um tilfarið galt. Greinskrivarin hevur gingið í skúla hjá Lovisu og arbeitt saman við henni í Fugla-fjarðar skúla í mong ár. Eitt skilafólk og fróðarfólk. Anna, kona Petur Kristjan, so mild í atferð og hugburði er við í søguni sum heimildarfólk. Hon er elsta fólk á Hellunum í dag. Jana, mamma Helenu hevur sagt frá mongum og givið liv til hesa søgu og onnur við.

Persónliga eri eg sera glaður fyrri hesa bók. Her er ættin í faðirættina og ein partur er við í móðirættini. Takk fái Helena Samuelsen og øll tey, sum hava havt eina hond við í hesi leskiligu bók.

Málið er leikandi lætt, sum tað eigur at vera.

Tey byggja land, ið liva! Hetta kanst tú seta sum spjaldur yvir søguna um Hellum - ein niðurstetubygð.

Teir føra sand við

„Karis“. Tað er loyn. Vit sleppa allar við heim á Sand. So kunnu vit skiftast um at spæla í sandinum og at halda posarnar, meðan menninir fylla sand uppí. Arbeið og spæl hvørt um annað, skrivar Helena Samuelsen til hesa myndina

